

для залучення більшої кількості учасників та туристів.

Популярність рибальських турнірів має нестабільний попит, і тому може залежати від багатьох факторів, таких як економічна ситуація, погодно-кліматичні умови, політична стабільність. Це створює ризики для сталого розвитку цього напрямку туризму. Для зниження залежності від зовнішніх чинників важливо диверсифікувати пропозиції, включаючи різноманітні види активного відпочинку та туризму.

Отже, рибальські турніри мають значний вплив на розвиток місцевої економіки та туризму, сприяючи зростанню зайнятості, розвитку інфраструктури та створенню додаткових доходів для місцевого населення. Водночас, для сталого розвитку цього напрямку необхідно враховувати екологічні аспекти та розвивати інфраструктуру, що сприятиме збільшенню туристичних потоків і підвищенню привабливості України як місця для спортивного та екологічного туризму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іваненко О. В. Рибальські турніри як інструмент розвитку туризму в Україні. Київ : Наукові праці з туризму, 2020.
2. Мельник І. В. Економічні ефекти спортивного рибальства: досвід міжнародних практик. Львів : Видавництво ЛНУ, 2019.
3. Матеріали Федерації рибальського спорту України. [Б. м.], 2021.

УДК 657.1:004.42:639.3

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АКВАКУЛЬТУРИ

С. В. Рилєєв, ryleev76@gmail.com, Чернівецький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, м. Чернівці

Л. Г. Столяр, stoliar@himzavod.com.ua, ТДВ «Чернівецький хімзавод», м. Чернівці

Сьогодні, в умовах повномасштабного вторгнення військ РФ на територію суверенної держави, анексії та тимчасової окупації значної частини територій України, продовжуються процеси цифровізації у всіх сферах суспільного життя, включаючи його економічну підсистему в цілому та в розрізі видів діяльності (КВЕД-2010).

Це стосується й аквакультури, зокрема запуску Єдиної державної електронної системи управління галуззю рибного господарства (єРиба) у жовтні 2023 р., а також розширення її компонентів «Е-Договір», «Е-Дозвіл», «Е-Бирка», «Е-журнал обліку суб'єкта рибного господарства», «Ліміти та квоти», «Довідники». Запровадження єРиба суттєво спростило ведення рибного бізнесу та оптимізувало процес отримання послуг у сфері рибного господарства [1].

Щодо процесів автоматизації (інформатизації-цифровізації) безпосередньо на підприємствах, які функціонують у сфері аквакультури, — традиційно, як і для всіх сфер матеріального виробництва, вони поділяються на:

1. Апаратні. Насамперед, це системи годівлі риб; моніторингу роботи обладнання, стану води, риби та рибопосадкового матеріалу; контролю якості води, товарної риби; автоматичного управління мікрокліматом та освітленням; роботиза-

ції процесів розрізання, обробки та пакування продукції аквакультури тощо.

2. Програмні. Це системи, які необхідні для нормального функціонування апаратних автоматизованих процесів, а також цілий спектр обліково-звітних та моніторингово-контрольно-аналітичних можливостей, що забезпечують (оптимізують) операційний (виробничий) і фінансовий цикл та інформаційне забезпечення управління суб'єктами аквакультури.

Важливого значення в сучасних умовах господарювання та повоєнній відбудові в цілому, а також для підприємств аквакультури, набуває удосконалення інформаційного забезпечення прийняття оперативних, тактичних та стратегічних управлінських рішень. Це стосується всіх функціонуючих інформаційних систем: обліку, маркетингу, контролю, планування (прогнозування) тощо.

Як показує практика, впровадження інтегрованої облікової системи в єдиний інформаційний простір суб'єктів аквакультури дозволяє підвищити якісний рівень інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень, ув'язавши при цьому системи планування, обліку, аналізу, контролю тощо [2, с. 236].

При цьому інтеграція облікової системи неможлива без використання сучасних інформаційних систем і технологій.

Сьогодні на вітчизняному ринку в системі автоматизації бухгалтерського та податкового обліку сільськогосподарських підприємств представлені конфігурації (програми) різних програмних продуктів, зокрема BAS АГРО. Бухгалтерія, BAS АГРО. Комплексне управління підприємством, BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу, GRANARY PRO. Управління елеватором, MASTER:АГРО, Дебет Плюс: Сільське господарство, Акцент: племінний облік у свиноводстві, ІН-АГРО: Тік, ІН-АГРО: Оперативний склад, ІН-АГРО: Оперативний транспорт, ІН-АГРО: Помічник агронома, КВАРЦ: Бухгалтерія АГРОБізнесу, SAS: Система управління агропідприємством, Agri: Бухгалтерія тощо.

Але жодна з них не враховує специфіку обліку на підприємствах аквакультури, зокрема формування спеціальних форм первинної документації. Крім цього, вітчизняні реалії ще більше актуалізують питання використання хмарних технологій, у т.ч. хмарних облікових продуктів SaaS (Software-as-a-Service, Програмне забезпечення як послуга).

Запровадження інформаційних систем та технологій обліку на підприємствах аквакультури дозволить забезпечити та покращити наявний рівень (з урахуванням загальногалузевих особливостей аквакультури, технології вирощування рибосадкового матеріалу та товарної риби, типів й систем рибних господарств, форм ведення аквакультури, методів вирощування риб, використання спеціалізованих водних об'єктів тощо):

1. Оперативного контролю вирощування продукції аквакультури на всіх стадіях технологічного циклу.

2. Планування (прогнозування) обсягів продажу продукції аквакультури з урахуванням потреб ринку та внутрішніх можливостей в системі забезпечення прибутковості діяльності суб'єктів господарювання та продовольчої безпеки країни.

3. Бюджетування, зокрема розрахунку потреб у всіх видах ресурсів.

4. Розрахунку планової та фактичної собівартості продукції аквакультури з урахуванням методу обліку витрат та калькулювання собівартості товарної риби, витрат на придбання (вирощування) рибопосадкового матеріалу (ікра, личинки, мальки, цьоголітки, однорічки, дволітки, дворічки), засобів захисту риб (ветеринарні, дезінфікувальні, профілактичні), добрив (мінеральні, органічні), кормів (концентровані корми власного виробництва та покупні тощо), палива та електроенергії, спецодягу, спецвзуття, інвентарю, оплату праці, ЄСВ, амортизацію, оренду, послуги та роботи виробничого характеру сторонніх підприємств організацій тощо.

5. Оцінки якості сировини, що закуповується, на всіх стадіях виробничого процесу.

6. Розрахунку дозування кормів, добрив, засобів захисту риб та періодичності годівлі.

7. Обліку товарної риби на складі за місцями зберігання та продажу, відстеження актуальних її залишків.

8. Відстеження та обліку залишків кормів, добрив, засобів захисту риб в системі забезпечення безперебійної діяльності підприємств аквакультури.

9. Оперативного отримання повної та актуальної інформації щодо стану виробництва у розрізі таких параметрів, як загальна біомаса, наявність риби за категоріями маси та стадіями життєвого циклу.

10. Оперативної обробки замовлень клієнтів, контролю їх виконання та оплати, формування пакету первинних документів, облікових реєстрів і звітності.

11. Організації логістики готової продукції, маршрутизації доставки, відстеження відвантажень.

12. Формування, передачі та оприлюднення всіх форм звітності (фінансової, статистичної, управлінської, податкової тощо) за нормами НП(С)БО, МСФЗ, податкового та іншого чинного законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. До уваги суб'єктів рибного господарства: стартує робота нових компонентів еРиба : офіц. веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України (дата публікації: 05.07.2024). URL : <https://minagro.gov.ua/news/do-uvahy-subiektiv-rybnoho-hospodarstva-startuie-robotu-novykh-komponentiv-eryba> (дата звернення : 05.10.2024).
2. Рилєєв С. В., Скрипник Н. В., Скрипник М. Є. Окремі особливості облікового забезпечення управління підприємствами аквакультури // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2020. Вип. І–ІІ(77–78). С. 223—238. (Економічні науки). URL : http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2020/v1_2/19.pdf (дата звернення : 05.10.2024).